

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL LIKVIDUOTOS SODININKŲ BENDRIJOS „X“ GYVENTOJŲ SKUNDO PRIEŠ PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2015-01-05 Nr. 4D-2013/2-1672

Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo likviduotos sodininkų bendrijos „X“ gyventojų (iš viso 36 gyventojai, toliau vadinama - pareiškėjai) skundą dėl Panevėžio miesto savivaldybės administracijos (toliau tekste vadinama - Savivaldybė) pareigūnų veiksmų (neveikimo), sprendžiant su buvusios sodininkų bendrijos „X“ teritorijos infrastruktūros gerinimu susijusius klausimus.

2. Pareiškėjai skunde nurodo:

2.1. likvidavus Bendriją, pareiškėjai 2012-12-12 kreipėsi į Savivaldybę, prašydami informuoti „į kokias įmones jie turėtų kreiptis iškilus klausimams, susijusiems su buvusios sodininkų bendrijos administravimu“. Savivaldybė pateikė atsakymą, kuriame „nuo visų, su šia teritorija susijusių klausimų sprendimo, atsiribojama. [...] atsisakoma vykdyti net gyvybiškai svarbius teritorijos administravimo darbus“ (šių ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „2012 metų vasarą patvirtintas šios [Bendrijos] teritorijos specialusis planas, kuriame numatytos gatvės bei komunikacijų tinklai, bet plano įgyvendinimo terminai ir lėšos nėra numatytos. [...] Bendrija likviduota ir šios miesto dalies gyventojams turi būti sudarytos elementarios gyvybiškai svarbios gyvenimo sąlygos.“

2.3. „Gatvės yra nepravažiuojamos ir žiemą, ir vasarą. Projektuotojų gatvėje yra ypatingai suintensyvėjęs automobilių srautas, kuris kelia didžiulį dulkėtumą. Dėl nepravažiuojamų gatvių gyventojams ne visada pavyksta prisikviesti nuotekų duobių ištraukimo paslaugas teikiančias įmones, [...]. Nesant priežiūros, nuotekų duobės dažnai perpildomos, ir užliejamos kaimyninių sklypų valdos ar bendro naudojimo keliukai. [...]“

2.4. „Teritorijoje esantys keliai tapo dideliu automobilių srautu apkrautomis duobėtomis gatvelėmis, kuriomis [...] kaimo ir kvartalo gyventojai susisiekiama su miesto vakarine dalimi. Tam nepritaikyti keliukai naudojami pravažiuojimui ir sunkiajam transportui, kuriam yra ribotas eismas net normaliose miesto gatvėse. [...]“

2.5. „Jau [dveji] metai kaip nebesame Bendrijos nariai, o teritorijos adresų klausimas lieka neužbaigtas, po gyventojų kreipimosi į Savivaldybę, pasigirdo neoficiali informacija, kad adresai lyg ir jau yra, bet jokių oficialių pranešimų šiuo klausimu dar neturime, gyventojai ir aptarnaujančios tarnybos apie tai nėra informuoti. [...]“

3. Pareiškėjai Seimo kontrolieriaus prašo: „pareikalauti iš Savivaldybės administruoti

mūsų gyvenamą miesto teritoriją, nes esme pilnaverčiai Panevėžio miesto gyventojai, mokantys Savivaldybei mokesčius ir gyvenantys miesto dalyje, kuri jau šiandien turi būti prižiūrima (suteikti adresai, žvyruotos gatvės greideriuojamos [...]), ir nusistatyti Savivaldybei šią teritoriją kaip prioritetinę įsisavinant Europos Sąjungos lėšas.“

4. Su skundu pareiškėjai, be kita ko, pateikė:

4.1. VI Registru centro Panevėžio filialo Juridinių asmenų registravimo skyriaus 2012-12-05 raštą Nr. (7.17.3.)-S-8797 (kopija), kuriame nurodyta: „[...] Sodininkų bendrija „X“ (kodas [...]) likviduota visuotinio narių susirinkimo sprendimu ir iš Lietuvos respublikos Juridinių asmenų registro išregistruota 2012-12-05.“

4.2. Savivaldybės administracijos 2013-01-04 raštą Nr. IS-12.1.5.-85/8A-18.13.-5, adresuota Bendrijos pirmininkui (kopija), kuriame nurodyta: „[...] teritorija, į kurią pateko ir buvusi Bendrija, pagal miesto bendrąjį planą, patvirtintą Savivaldybės tarybos 2008 m. spalio 30 d. sprendimu Nr. 1-25-1 „Dėl Panevėžio miesto bendrojo plano (korektūros) patvirtinimo“, priskiriama mažaaukštės statybos teritorijoms. Tolesnis minėtos teritorijos detalizavimas bei vystymas numatytas parengtame ir Savivaldybės tarybos 2012 m. rugpjūčio 30 d. sprendimu Nr. 1-224 „Dėl Panevėžio miesto sodininkų bendrijų („B“, „C“, „X“) specialiojo plano patvirtinimo“ patvirtiname sodininkų bendrijų specialiajame plane. [...]. Šiuos planus įgyvendinsime, kai bus skirtas finansavimas [...]. Kol nebus sutvarkyti teritorijos planavimo dokumentai bei išspręsti nuosavybės klausimai, teritorijos priežiūros Savivaldybė vykdyti negali.“

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 ir 20 straipsniais, Seimo kontrolierius kreipėsi į ***Panevėžio apskrities vyriausiąjį policijos komisariatą ir Savivaldybės administraciją.***

6. Iš ***Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato*** pateiktų paaiškinimų nustatyta:

6.1. „[...] 2013 metais Panevėžio apskrities vyriausiasis policijos komisariatas negavo pranešimų apie Kelių eismo taisyklių pažeidimus buvusioje Bendrijoje. [...] Bendrijos teritorijos keliais saugiai važiuoti dideliu greičiu neįmanoma - keliai siauri, su žvyro danga, duobėti, neįrengti šaligatviai. Šios bendrijos visuose įvažiavimo keliuose įrengti kelio ženklai Nr. 552 „Gyvenamoji zona“, o išvažiavimuose iš jos - kelio ženklai Nr. 553 „Gyvenamosios zonos pabaiga“. Prie pagrindinių įvažiavimų papildomai įrengti kelio ženklai Nr. 312 „Nurodyto transporto eismas draudžiamas.“

6.2. „Eismas buvusioje Bendrijoje prižiūrimas bendra tvarka. Šioje vietoje eismas neintensyvus ir problemų nekelia. Analizuojant eismo įvykių statistiką, kelių policijos ekipažai yra siunčiami dirbti į avaringiausias vietas. Kelių eismo taisyklių pažeidimų šioje teritorijoje neužfiksuota.“

7. Iš ***Savivaldybės administracijos*** pateiktų paaiškinimų ir dokumentų nustatyta:

7.1. „Bendrija yra Panevėžio miesto teritorijos ribose nuo įregistravimo dienos, t. y. nuo 1991-12-16.“

7.2. Po sodininkų bendrijos „X“ likvidavimo pareiškėjai pirmą kartą kreipėsi į Savivaldybę 2012-12-12 raštu (reg. Nr. 21-4.5.-3433). „Parengti atsakymą pavesta Architektūros ir

urbanistikos skyriaus vedėjui Sauliui Matuliui ir Miesto ūkio skyriaus vedėjui Antanui Karalevičiui. Atsakymas parengtas 2013 m. sausio 4 d., rašto Nr. IS-12.1.5.-85/8A-18.13-5.“

7.3. „Savivaldybės administracija negalėjo pateikti visos informacijos likviduotai Bendrijai todėl, kad šio klausimo (turto perdavimo tvarka) sprendimo tvarka nėra reglamentuota įstatymo. [...].“

7.4. „Savivaldybės taryba 2012 m. rugpjūčio 30 d, sprendimu Nr. 1-224 „Dėl Panevėžio miesto sodininkų bendrijų („B“, „C“, „X“) specialiojo plano patvirtinimo“ patvirtino specialųjį planą (toliau - SP). SP tikslas - detalizuoti Panevėžio miesto bendrojo plano sprendinius, specialiojo planavimo sprendiniais suformuoti Panevėžio m. sodininkų bendrijų teritorijų planinę struktūrą, aprūpintą transporto ir inžinerinių tinklų infrastruktūra. Planavimo uždaviniai - suformuoti teritorijų žemėnaudos principus ir režimus, nustatant: teritorijoms aptarnauti skirtų gatvių kategorijas, parametrus ir raudonąsias linijas; teritorijas aptarnaujančius inžinerinius tinklus; želdynų ir kitų viešųjų erdvių ir pagrindinių dviračių takų teritorijas.“

7.5. „SP sprendiniai sudaro galimybes [...], [Bendrijos] sodų [teritorijoje] (pageidaujant žemės sklypų savininkams) vystyti gyvenamąją statybą ir keisti žemės naudojimo paskirtį iš *žemės ūkio paskirties* žemės (mėgėjiškų sodų žemės sklypų ir sodininkų bendrijų bendro naudojimo (indeksas – Z1) į *kitos paskirties* žemę: gyvenamosios teritorijos (vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų statybos (indeksas GI); mišrus žemės naudojimas: gyvenamosios teritorijos (vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų statybos (indeksas GI) ir komercinės paskirties objektų teritorijos (prekybos paslaugų ir pramogų objektų statybos (indeksas – K1).“

7.6. „[2014 metų pradžioje buvo] vykdomas Panevėžio miesto sodų „B“, „C“, [Bendrijos] teritorijose esančių gatvių sklypų ribų plano, prilyginamo detaliojo teritorijų planavimo dokumentui, parengimo paslaugų pirkimas. Numatomas minimų paslaugų teikimo ir darbų atlikimo terminas - iki 2014 m. gruodžio 31 d. Minimos paslaugos tikslas - suformuoti Panevėžio miesto sodų („B“, „C“, „X“) teritorijose esančioms gatvėms sklypus (39 vnt., apie 19 ha). VĮ Registrų centro Adresų registre Panevėžio miesto soduose įregistruota: „C“ - 8 gatvės, „X“ - 6 gatvės, tarp „C“ ir „X“ sodų - 1 gatvė, „B“ - 24 gatvės. Kiekvienai gatvei (su jai priklausančiais privažiavimo keliais (prie pagrindinės gatvės adresų objektų) bus suformuojamas atskiras žemės sklypas. [...].“

7.7. „2013 metais likviduotos Bendrijos teritorijoje Savivaldybė nebuvo numačiusi jokių infrastruktūros gerinimo priemonių dėl šių priežasčių:

1) iki buvo likviduota (2012-12-05) sodininkų bendrija „X“ - tai buvo žemės paskirties žemės teritorija, priskirta sodininkų bendrijai;

2) po Bendrijos likvidavimo sodų bendrijoje esantys vidaus keliai nebuvo perduoti Savivaldybei;

3) nėra parengtas specialusis sodininkų bendrijų teritorijų planavimo dokumentas;

4) sutartys vykdyti Panevėžio miesto infrastruktūros objektų, miesto tvarkymo ir valymo darbus pasirašytos iki 2012-12-05, į konkurso sąlygas nebuvo įtraukti objektai, esantys Bendrijos teritorijoje, todėl ir lėšos šių objektų priežiūrai nenumatytos.“

7.8. „2014-2016 metų Savivaldybės rengiamose trimetėse programose (Veiklos plane) numatomas projekto „Panevėžio miesto teritorijų planavimo dokumentų rengimas, III etapas“ vykdymas, vienas iš projekto rezultatų - Panevėžio miesto sodų „B“, „C“, „X“ teritorijose esančių gatvių sklypų ribų planas, prilyginamas detaliojo teritorijų planavimo dokumentui su kadastriniais matavimais. [...].“

7.9. 2008-2013 metais objektų (remontuotinių gatvių) sąrašams buvo pritarta Savivaldybės tarybos sprendimais.

7.10. „Gatvių remonto prioritetai nustatomi tokia tvarka - Savivaldybės administracija teikia gatvių remonto sąrašus svarstyti [Savivaldybės] tarybos komitetams. Komitetams apsvarsčius, sąrašai teikiami tvirtinti [Savivaldybės] tarybai. Darbai atliekami pagal turimas lėšas.“

7.11. „Buvusios Bendrijos teritorijoje esantys keliai nėra įtraukti į Savivaldybės kelių sąrašą, nes jie neperduoti Savivaldybei. **Nėra Vyriausybės numatytos tvarkos, kaip sodininkų bendrijų teritorijose esantys vidaus keliai bus perduodami savivaldybėms.**“

7.12. „Buvusios sodininkų bendrijos „X“ teritorijoje esantiems keliams [...] **2013 m. balandžio 23 d. suteikti gatvių pavadinimai ir įregistruoti VI Registrų centro Adresų registre,** [...]“

7.13. „Automobilių eismas sodininkų bendrijoje „X“ nuo 2003 metų ribojamas kelio ženklais 552 ir 553 - Gyvenamoji zona ir Gyvenamosios zonos pabaiga, o nuo 2009 metų papildomai pastatyti kelio ženklai 312 - Nurodyto transporto eismas draudžiamas [...]. Kelių policijos biuro duomenimis, sodininkų bendrijos teritorijoje eismo įvykių per pastaruosiuos kelerius metus neužfiksuota, todėl manome, kad eismo saugumas [Bendrijos teritorijoje], lyginant su kitomis miesto vietomis, kur eismo įvykių įvyksta, yra užtikrintas [...]. [...]“

7.14. „[Pareiškėjams] į 2013 m. rugsėjo 2 d. paklausimą buvo atsakyta ir paaiškinta, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo [...] 6 straipsnio 27 punktu, 29 straipsnio 8 dalies 2 punktu, Numerių pastatams, patalpoms ir butams suteikimo, keitimo ir apskaitos tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2011 m. sausio 25 d. įsakymu Nr. 1V-57 [...] vykdoma visų sodų, esančių sodininkų bendrijoje „X“, adresų suteikimo procedūra. Adresų suteikimo ir registravimo procedūrą vykdo dvi institucijos - Savivaldybė ir VI Registrų centro Adresų registro departamentas. Savivaldybė pagal jai priskirtas funkcijas planavo suteikti adresus iki 2013 m. spalio 10 d.

2013 m. gegužės 13 d. VI Registrų centro Adresų registro departamentas įregistravo Panevėžio miesto (Bendrijos teritorijos) gatvių pavadinimus ([...] g.), patvirtintus Savivaldybės tarybos 2013 m. balandžio 23 d. sprendimu Nr. 1-150. 2013 m. spalio 9 d. ir 2013 m. spalio 16 d. VI Registrų centro Adresų registro departamentas įregistravo Panevėžio miesto (sodo „X“ teritorijos) sodų sklypų numerius, patvirtintus Savivaldybės administracijos direktoriaus 2013 m. spalio 1 d. įsakymu Nr. A-848 ir 2013 m. spalio 7 d. įsakymu Nr. A-857. [...]“

7.15. **„Savivaldybei parengus gatvių planus, suteikus gatvėms pavadinimus, patvirtinus gatvių sąrašus Savivaldybės taryboje, bus pradėti vykdyti sodininkų bendrijos infrastruktūros objektų priežiūros darbai.“**

7.16. UAB „D“ 2014-11-28 rašte Nr. SD14-2-742, adresuotame Savivaldybės administracijai (kopija), nurodyta: „UAB „D“ vykdo 2014 m. vasario 18 d. Paslaugų teikimo sutarties Nr. 22-279 darbus. Dėl plataus interesų rato plano derinimas užtruks. Pagal Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Panevėžio skyriaus pareikalavimą gatvių planai papildomai šiuo metu derinami su sodų bendrijų pirmininkais. Prašome pratęsti Sutarties terminą 1 mėnesiui, tai yra iki 2015 m. vasario 2 d. Taip pat prašome Sutarties punkte Nr. 7.1 pakeisti sutartą Subteikėją nauju – UAB „E“, [...]“

7.17. Savivaldybės administracijos 2014-12-15 rašte Nr. 19-3062(4.12.), adresuotame UAB „D“ (kopija), nurodyta: „Siunčiame Jums Susitarimo Nr. 2 Dėl paslaugų teikimo grafiko koregavimo prie 2014-02-18 paslaugų teikimo sutarties Nr. 22-279 [...] 2 egzempliorius.“

7.18. Prie susitarimo Nr. 2 Dėl paslaugų teikimo grafiko koregavimo prie 2014-02-18 paslaugų teikimo sutarties Nr. 22-279 priede „paslaugų teikimo grafikas“ (kopija) nurodyta: „Paslaugos pavadinimas: *Panevėžio miesto sodų „B“, „C“, „X“ teritorijose esančių gatvių sklypų ribų planas, prilyginamas detaliojo teritorijų planavimo dokumentui:*

1. Gatvių raudonosiose linijoje topografinės nuotraukos parengimas [2014-02-21 - 2014-07-31];

2. Sklypų plano, prilyginamo detaliojam teritorijų planavimo dokumentui parengimas: 2.1. teritorijų planavimo dokumentų rengimo viešumą užtikrinančių procedūrų atlikimas; sklypų suformavimas; 2.2. derinimas, tvirtinimas [2014-08-01 - 2014-12-31];

3. Suformuotų žemės sklypų kadastrinių duomenų bylų parengimas: 3.1. žemės sklypų kadastrinių duomenų bylų teigiamų tikrinimo aktų gavimas; 3.2. suderinimas su Nekilnojamojo turto kadastro ir registro tvarkytoju [2014-12-31 - 2015-01-31]. [...].“

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

8. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai:

8.1. **Istatymai:**

8.1.1. *Seimo kontrolierių įstatyme* nustatyta:

12 straipsnis – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. 2. Seimo kontrolieriai netiria [...] savivaldybių tarybų (kaip kolegialių institucijų) veiklos. [...].“

8.1.2. *Vietos savivaldos įstatyme* nustatyta:

6 straipsnis – „Savarankiškosios (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos) savivaldybių funkcijos: [...]; 3) savivaldybei nuosavybės teise priklausančios žemės ir kito turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo; [...]; 19) teritorijų planavimas, savivaldybės bendrojo plano ar savivaldybės dalių bendrųjų planų ir detaliųjų planų sprendinių įgyvendinimas; [...]; 22) savivaldybės strateginio planavimo dokumentų ir juos įgyvendinančių planavimo dokumentų rengimas ir įgyvendinimas; 23) dalyvavimas rengiant ir įgyvendinant regionų plėtros programas; 27) adresų suteikimas žemės sklypams, kuriuose pagal jų naudojimo paskirtį (būdą) ar teritorijų planavimo dokumentus leidžiama pastatų statyba, pastatams, butams ir kitoms patalpoms, pavadinimų suteikimas gatvėms, savivaldybės teritorijose esantiems pastatams, statiniams ir kitiems objektams, šių adresų ir pavadinimų keitimas ar panaikinimas Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka; [...]; 32) savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas; [...].“

16 straipsnio 2 dalis – „Išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija: [...]; 15) savivaldybės biudžeto [...] tvirtinimas Biudžeto sandaros įstatymo ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo nustatyta tvarka, prireikus savivaldybės biudžeto tikslinimas; [...].“

30 straipsnio 2 dalis – „Savivaldybės administracija: [...]; 6) rengia savivaldybės institucijų sprendimų ir potvarkių projektus; [...].“

8.1.3. *Sodininkų bendrijų įstatyme* nustatyta:

3 straipsnio 1 dalis – „**Sodininkų bendrija** (toliau – bendrija) yra atitinkamo administracinio vieneto bendruomenės dalis, visapusiškai plėtojanti mėgėjų sodininkystę, puoselėjanti ir tausojanti gamtą ir kraštovaizdį. Bendrija yra ribotos civilinės atsakomybės pelno nesiekiantis viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas – įgyvendinti sodininkų bendrąsias teises ir pareigas, susijusias su mėgėjų sodo teritorijos ir joje esančių bendrojo naudojimo objektų valdymu, priežiūra ir naudojimu.“

6 straipsnio 1 dalis – „Mėgėjų sodo teritoriją sudaro sodininkų ir kitų asmenų, įsigijusių mėgėjų sodo teritorijoje sodo sklypą, naudojama nuosavybės ar kitomis teisėmis valdomų sklypų ir bendrojo naudojimo žemė, kuri teisės aktais buvo skirta mėgėjų sodininkystei plėtoti (kolektyviniams sodams steigti) arba priskirta pagal vėliau patikslintą žemės valdos projektą ar teritorijų planavimo dokumentą. [...]. Bendrojo naudojimo žemę bendrijos gali nuomoti ar išsipirkti iš valstybės. Bendrijos prašymu bendrojo naudojimo žemėje esančius vidaus kelius, atlikus jų kadastrinius matavimus ir nerengiant naujo teritorijų planavimo dokumento ar žemės valdos projekto, Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka perima, nuosavybės ar patikėjimo teise valdo ir tvarko savivaldybė, išskyrus atvejus, kai bendrija šią bendrojo naudojimo teritorijos dalį išsiperka. Kai bendrijos bendrojo naudojimo žemėje esantys vidaus keliai perduodami savivaldybei, už kadastrinių matavimų atlikimą ir jų duomenų įregistravimą Nekilnojamojo turto

registre sumoka arba kompensuoja savivaldybė. Už atliktus darbus savivaldybei kompensuojama valstybės biudžeto lėšomis. Bendrijos bendrojo naudojimo žemėje esančių vidaus kelių perdavimo savivaldybėms tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija. [...].”

6 straipsnio 2 dalis – „Vadovaujantis Žemės įstatymu, mėgėjų sodo teritorija yra priskiriama žemės ūkio paskirties žemei. [...].”

7 straipsnio 1 dalis – „Sodininkams bendrosios dalinės nuosavybės teise priklauso sodininkų bendromis lėšomis ar bendromis sutelktomis jėgomis pastatyti, įrengti ar kitaip įsigyti bendrojo naudojimo objektai: bendrojo naudojimo žemė su bendrojo naudojimo pastatais ir įrenginiais (tvoros, vartai, poilsio aikštelės, pliažai, miškai, vandens telkiniai ir kt.); bendroji inžinerinė įranga – vandentiekio, kanalizacijos, dujų, elektros, telekomunikacijų ir rodmenų tinklai, melioracijos įrenginiai, keliai, tiltai, lieptai, vamzdynai ir angos, elektros skydai ir kita bendrojo naudojimo inžinerinė techninė įranga, esanti bendrojo naudojimo teritorijose bei patalpose ar konstrukcijose, taip pat šie objektai, įrengti sodo sklypuose, jeigu jie susiję su visos mėgėjų sodo teritorijos inžinerinės techninės įrangos veikimu ir jeigu jie nėra kitų asmenų nuosavybė.“

15 straipsnio 1 dalis – „Bendrijos narių susirinkimas turi išimtinę teisę: [...]; 13) priimti sprendimą likviduoti bendriją, [...]; [...].“

27 straipsnis – „1. Bendrija likviduojama Civilinio kodekso ir šio Įstatymo nustatyta tvarka. [...].“

28 straipsnis – „1. Valstybės institucijos ir savivaldybės [...], gali remti bendrijas, jų susivienijimus ar draugijas, siekiančius tinkamai prižiūrėti ir tvarkyti mėgėjų sodus ir jų kraštovaizdį, saugoti gamtą, auginti žemės ūkio produkciją, tvarkyti ir prižiūrėti bendrojo naudojimo objektus. Valstybės ir savivaldybių rėmimo būdus ir sąlygas taip pat nustato kiti teisės aktai ir specialiosios programos. 2. Įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka valstybė ir savivaldybės gali remti bendrijas visiškai ar iš dalies apmokėdamos išlaidas mėgėjų sodo bendrojo naudojimo objektams (elektros tinklų, kelių, gatvių tiesimo, vandens tiekimo, nuotekų šalinimo ir valymo ir kitų) statyti, prižiūrėti ir atnaujinti. [...].“

8.1.4. *Civiliniame kodekse* nustatyta:

2.106 straipsnis – „Juridinio asmens likvidavimo pagrindai gali būti tik šie: 1) juridinio asmens dalyvių sprendimas nutraukti juridinio asmens veiklą; [...].“

2.108 straipsnio 1 dalis – „Juridinių asmenų dalyviai, kreditorių susirinkimas ar teismas, priėmę sprendimą likviduoti juridinį asmenį, privalo paskirti likvidatorių.“

8.1.5. *Kelių įstatyme* nustatyta:

3 straipsnio 3 dalis – „Vietinės reikšmės keliai skirstomi į: 1) *viešuosius kelius*. Tai keliai, jungiantys rajoninius kelius, gyvenamąsias vietas, sąvartynus, rekreacijos objektus, lankomus gamtos, kultūros paminklus, taip pat gatvės gyvenamosiose vietovėse ir kiti keliai, nepriskirti valstybinės reikšmės keliams; 2) *vidaus kelius*. Tai fizinių ar juridinių asmenų, kitų organizacijų, jų padalinių (toliau – fiziniai ar juridiniai asmenys) reikmėms naudojami keliai (miškų, nacionalinių parkų, valstybės saugomų teritorijų, pasienio, karjerų, privažiavimo prie hidrotechninių įrenginių, ribotų teritorijų – kiemų keliai ir visi kiti keliai, nepriskirti viešiesiems keliams).“

4 straipsnio 3 dalis - „Vietinės reikšmės viešieji keliai ir gatvės nuosavybės teise priklauso savivaldybėms, o vidaus keliai – valstybei, savivaldybėms, kitiems juridiniams ir (ar) fiziniams asmenims.“

5 straipsnio 7 dalis – „Gatvių, kurios nėra valstybinės reikšmės kelių tąsa, projektavimo, tiesimo, rekonstravimo, taisymo (remonto) ir priežiūros darbus organizuoja ir užsakovo funkcijas atlieka savivaldybės. Gatvių, kurios yra valstybinės reikšmės kelių tąsa, projektavimo, tiesimo, rekonstravimo, taisymo (remonto) ir priežiūros darbų tvarką nustato Vyriausybė.“

6 straipsnis – „1. Keliai numeruojami ir pavadinimai jiems suteikiami sudarant kelių sąrašus. [...]. 4. Vietinės reikšmės kelių sąrašus tvirtina savivaldybių tarybos.

8 straipsnis – „1. Keliai projektuojami remiantis patvirtintais teritorijų planavimo bei

Lietuvos kelių projektavimo normatyviniais dokumentais. Kelių tiesimo, statybos, rekonstrukcijos, taisymo (remonto) projektų ekspertizės atliekamos Vyriausybės nustatyta tvarka. 2. Keliai projektuojami, tiesiami, statomi, rekonstruojami, taisomi (remontuojami) ir prižiūrimi vadovaujantis įstatymais, kitais teisės aktais bei normatyviniais statybos techniniais dokumentais. Vykdomų darbų specialiųjų statybos reikalavimų valstybinė priežiūra atliekama Vyriausybės nustatyta tvarka. [...].”

8.1.6. *Žemės įstatyme* nustatyta:

7 straipsnio 2 dalis – „Valstybinės žemės sklypai perduodami savivaldybėms patikėjimo teise Vyriausybės nutarimais ir jos nustatyta tvarka šioms reikmėms: [...]; 3) gatvėms ir vietiniams keliams; [...].“

8.1.7. *Lietuvos Respublikos valstybės turto perdavimo savivaldybių nuosavybėn* įstatyme nustatyta:

3 straipsnio 3 dalis – „Savivaldybių nuosavybėn perduodamas šis turtas, kurį jos valdo patikėjimo teise: [...]; 3) miestų ir gyvenviečių bendros paskirties komunalinio ūkio objektai, reikalingi savivaldybių funkcijoms atlikti: a) gatvės ir vietinės reikšmės keliai su visais jiems priklausančiais statiniais (tiltais, viadukais, požeminėmis bei antžeminėmis perėjomis, laiptais, atramos sienelėmis, visuomeninio keleivinio transporto stotelėmis, paviljonais, kelių eismo reguliavimo techninėmis priemonėmis, inžinerine įranga, lietaus kanalizacijos tinklais bei komunikacijomis, automobilių parkavimo ir saugojimo aikštelėmis); [...].“

4 straipsnio 2 dalis – „Šio įstatymo 3 straipsnyje išvardytas turtas savivaldybių nuosavybėn perduodamas: 4) 3 straipsnio 3 dalies 1, 2, 3 ir 4 punktuose bei 5 dalyje išvardytas turtas – pagal perdavimo-priėmimo aktus, kuriuose nurodomas objekto pavadinimas, adresas (vieta), nekilnojamojo turto techninės inventorizacijos data, balansinė ir likutinė vertė; [...].“

4 straipsnio 6 dalis – „Šio įstatymo 3 straipsnio 3 dalies 2, 3 ir 4 punktuose bei 5 dalyje nurodyti objektai perduodami neatsižvelgiant į tai, kada atlikta jų techninė inventorizacija. Techninės inventorizacijos duomenys tikslinami po turto perdavimo. Jeigu techninė inventorizacija iš viso nebuvo atlikta, turtas inventorizuojamas prieš jo perdavimą savivaldybių nuosavybėn.“

4 straipsnio 7 dalis – „Turto perdavimo-priėmimo aktas yra teisinis pagrindas įstatymų nustatyta tvarka registruoti perduotą turtą turto registre. Nuosavybės teisės į perduodamą turtą, kuriam nereikalinga teisinė registracija, atsiranda nuo turto perdavimo momento.“

5 straipsnio 3 dalis – „Turtui, perduotam savivaldybių nuosavybėn pagal 3 straipsnio 5 dalies nuostatą, prižiūrėti reikalingos lėšos tikslinamos kiekvienais metais tvirtinant Kelių priežiūros ir plėtros programos sąmatą.“

8 straipsnio 1 dalis – „Savivaldybių tarybos kasmet savo biudžetuose numato lėšų, kurios reikalingos savivaldybių nuosavybėn priskirto ir perduodamo turto techninei inventorizacijai atlikti arba jai patikslinti.“

8.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės teisės aktai:

8.2.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimu Nr. 634 patvirtintose *Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, į valstybės pajamas perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklėse* reglamentuojama:

130 punktas – „Valstybei priklausantis konfiskuotas, pripažintas bešeimininkiu, valstybės paveldėtas ar į valstybės pajamas perduotas turtas, kuris gali būti neatlygintinai perduotas pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos patvirtintos formos neatlygintinai perduodamo patikėjimo teise turto perdavimo aktą (toliau vadinama – neatlygintinai perduodamo patikėjimo teise turto perdavimo aktas) patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti juo subjektams, nurodytiems Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje, yra: [...]; 130.9. kitas turtas, nurodytas finansų ministro patvirtintame bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, į valstybės pajamas perduoto turto, kuris

patikėjimo teise perduodamas valdyti, naudoti ir disponuoti juo subjektams, nurodytiems Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje, sąraše.“

8.2.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 10 d. nutarimu Nr. 1418 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. sausio 12 d. nutarimo Nr. 8 redakcija) patvirtintose *Valstybinės žemės sklypų perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti jais patikėjimo teise savivaldybėms taisyklėse* reglamentuojama:

2 punktas – „Valstybinės žemės sklypai, perduodami patikėjimo teise savivaldybėms, turi būti suformuoti pagal teisės aktų nustatyta tvarka parengtus ir patvirtintus detaliuosius planus arba žemės valdos projektus.“

8.2.3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-07-13 nutarimu Nr. 870 patvirtintame *Valstybės turto perdavimo savivaldybių nuosavybėn įstatymo savivaldybėms priskirto valstybės turto perdavimo tvarkos apraše* reglamentuojama:

1 punktas – „Pagal Lietuvos Respublikos valstybės turto perdavimo savivaldybių nuosavybėn įstatymą (toliau vadinama – įstatymas) savivaldybių nuosavybėn priskirtą turtą kiekvienai savivaldybei perduoda Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotas asmuo pagal perdavimo-priėmimo aktus, kuriuos pasirašo Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotas asmuo ir savivaldybės administracijos direktorius.“

Tyrimo išvados

9. Šio pareiškėjų skundo tyrimo metu esminė vertintina aplinkybė – Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmai (neveikimas) sprendžiant su buvusios sodininkų bendrijos „X“ teritorijos infrastruktūros gerinimu susijusius probleminius klausimus.

Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes (pažymos 1–7 paragrafai), į teisinį reglamentavimą, nurodytą pažymos 8 paragrafe, konstatuotina, kad:

9.1. atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, siekiant išspręsti miestų gyventojų aprūpinimo gyvenamuoju būstu poreikius, pradėta sodų bendrijų teritorijose statyti gyvenamuosius namus be reikiamos infrastruktūros sukūrimo. 2004 metais įsigaliojęs Sodininkų bendrijų įstatymas, sudarė teisinį pagrindą sodų sklypuose nerengiant teritorijų planavimo dokumentų ir nekeičiant pagrindinės žemės ūkio naudojimo paskirties statyti gyvenamuosius namus ir jų priklausinius. Seimo kontrolierius pastebi, jog pastaruosius du dešimtmečius didžiuosiuose miestuose ir jų priemiesčiuose mėgėjų sodų teritorijos buvo tankiai užstatomos ir virto kvartalais be gyvenimo kokybę užtikrinančios aptarnavimo struktūros sukūrimo, todėl net didžiuosiuose miestuose (įtraukiant ir Panevėžio miestą) yra teritorijų, kuriose sudėtinga įgyvendinti statybos techninių reglamentų reikalavimus - išlaikyti norminius statinių atstumus nuo sklypų ribų, kelių, užtikrinti tinkamą kelių būklę, laikytis privažiavimo, priešgaisrinių reikalavimų.

9.2. Remiantis Sodininkų bendrijų įstatymo *3 straipsnio 1 dalimi*, **sodininkų bendrija** yra atitinkamo administracinio vieneto bendruomenės dalis, visapusiškai plėtojanti mėgėjų sodininkystę, puoselėjanti ir tausojanti gamtą ir kraštovaizdį. Pažymėtina, jog bendrija yra ribotos civilinės atsakomybės pelno nesiekiantis viešasis juridinis asmuo, kurio pagrindinis tikslas – įgyvendinti sodininkų bendrąsias teises ir pareigas, susijusias su *mėgėjų sodo teritorijos ir joje esančių bendrojo naudojimo objektų valdymu, priežiūra ir naudojimu*. Tyrimo metu nustatyta, jog sodininkų bendrija „X“ priskiriama Panevėžio miesto teritorijai nuo 1991-12-16 (Bendrijos registravimo Juridinių asmenų registre data). Minėtoji Bendrija likviduota visuotinio narių susirinkimo sprendimu ir iš Lietuvos Respublikos Juridinių asmenų registro išregistruota **2012-12-05**. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, jog po to, kai Bendrija buvo likviduota, Sodininkų bendrijų įstatymas jos atžvilgiu taikytinas tiek, kiek tai sietina su šiame teisės akte reglamentuojamomis ir su sodininkų bendrijų *likvidavimu* susijusiomis nuostatomis.

10. *Po to, kai sodininkų bendrija „X“ 2012-12-05 buvo likviduota, jos bendrojo naudojimo teritorijoje esantys vidaus keliai nebuvo perduoti Savivaldybei. Neatsiradus Bendrijos bendrojo naudojimo reikmėms naudojamo turto perėmėjų, keliai ir kiti infrastruktūros objektai nebuvo priimti, saugomi, apskaityti ir perduoti atitinkam savininkui. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad šiuo metu minėtieji objektai galimai yra bešeimininkiai.*

Seimo kontrolierius akcentuoja, jog šiuo metu Vyriausybė nėra numačiusi tvarkos, kaip sodininkų bendrijų teritorijose esantys vidaus keliai turi būti perduodami savivaldybėms. Be to, nereglamentuojami atvejai, kaip ir kokiu būdu vidaus keliai ir kiti bendrojo naudojimo infrastruktūros objektai turėtų būti perduodami savivaldybėms tomis aplinkybėmis, kuomet sodininkų bendrijos likviduojamos, dėl to, manytina, Vyriausybei būtų tikslinga inicijuoti aktualių teisės aktų pakeitimus (papildymus).

11. Seimo kontrolieriaus nuomone, *netoleruotina tokia situacija, kuomet ilgą laikotarpį (daugiau nei dvejus metus) nuo Bendrijos likvidavimo momento (2012-12-05) jos gyventojams aktualios problemos, sietinos su buvusios Bendrijos teritorijos infrastruktūros gerinimu, Savivaldybės pareigūnų nesprenžiamos iš esmės, nėra atliekama jokia likviduotos Bendrijos teritorijoje (Savivaldybės ribose) galimai bešeimininkiais esančių vidaus kelių priežiūra, nevykdomi net minimalūs teritorijos administravimo darbai, tokiu būdu pažeidžiant minėtoje aplinkoje gyvenančių asmenų teises.*

Dėl to, jog pareiškėjų nurodytos problemos yra žinomos Savivaldybės administracijai jau nuo 2012 metų pabaigos, tačiau iki šiol nėra išspręstos (objektyviai ir operatyviai nesprenžiamos pastaruoju metu), *Seimo kontrolierius kritiškai vertina Savivaldybės administracijos pareigūnų atliekamus veiksmus* Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 6 ir 12 punktuose įtvirtintų *efektyvumo* principo, reiškiančio, jog viešojo administravimo subjektas, priimdamas ir įgyvendindamas sprendimus, jam skirtus išteklius naudoja ekonomiškai, rezultatų siekia kuo mažesnėmis sąnaudomis bei *naujovių ir atvirumo permainingoms* principo, reiškiančio, jog viešojo administravimo subjektas turi ieškoti naujų ir veiksmingų būdų, kaip spręsti problemas, atžvilgiu.

12. Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 32 punkte kaip *viena iš savarankiškujų savivaldybių funkcijų yra įtvirtinta* savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas. Remiantis Kelių įstatymo 5 straipsnio 7 dalimi, gatvių, kurios nėra valstybinės reikšmės kelių tąsa, projektavimo, tiesimo, rekonstravimo, taisymo (remonto) ir priežiūros darbus organizuoja ir užsakovo funkcijas atlieka savivaldybės.

Pažymėtina, jog šiuo metu likviduotos Bendrijos bendrojo naudojimo žemėje esantys vidaus keliai galimai neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų ir statinio požymių (nėra kelio dangos), taip pat iki šiol neatlikti kadastriniai matavimai. Atsižvelgiant į tai, ir remiantis Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 10 straipsnio 8 dalies 4 punktu, nustatančiu, jog siekiant užtikrinti eismo saugumą, savivaldybės administracijos direktoriui numatyta pareiga rūpintis vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, gatvių tiesimu, taisymu ir rekonstravimu, Seimo kontrolieriaus nuomone, Savivaldybės administracija turi įstatymo nustatytą pareigą pagal kompetenciją imtis visų būtinų priemonių užtikrinti viešąjį interesą likviduotos Bendrijos gyventojams naudotis bendrojo naudojimo žemėje esančiais vidaus keliais.

13. Tyrimo metu taip pat nustatyta, kad likviduotos Bendrijos teritorijos detalizavimas bei vystymas numatytas parengtame ir Savivaldybės tarybos 2012-08-30 sprendimu Nr. 1-224 „Dėl Panevėžio miesto sodininkų bendrijų („B“, „C“, „X“) specialiojo plano patvirtinimo“ patvirtiname sodininkų bendrijų specialiajame plane, tačiau šio plano įgyvendinimui reikalingas finansavimas dar nėra paskirtas, dėl to nėra parengti minėtos teritorijos planavimo dokumentai, išspręsti nuosavybės

klausimai, teritorijos priežiūra nevykdoma.

Pažymėtina, jog Savivaldybės administracija Seimo kontrolieriui nepateikė duomenų apie tai, kad žinodama apie likviduotos Bendrijos teritorijoje esančių kelių blogą būklę ir ten gyvenančių asmenų dėl to patiriamus nuolatinius nepatogumus, Savivaldybė būtų bandžiusi spręsti situaciją *iš esmės* ir *nedelsiant* pagal kompetenciją ėmusi *pakankamų veiksmų bei rodžiusi pastangas* esamai probleminei situacijai gerinti, ypač atkreipiant dėmesį į tai, jog pareiškėjai į Savivaldybę kreipėsi iškart po Bendrijos likvidavimo, t. y. dar 2012-12-12. Tyrimo metu nustatyta, jog Savivaldybė tik **2014 metų pradžioje** vykdė Panevėžio miesto sodų, įtraukiant ir Bendrijos, teritorijose esančių gatvių sklypų ribų plano, prilyginamo detaliojo teritorijų planavimo dokumentui, parengimo paslaugų pirkimą, numatant minimų paslaugų teikimą ir darbų atlikimą užbaigti iki 2014-12-31 (minėtų darbų atlikimo terminas pratęstas iki **2015-01-31** (pažymos 7.18 punktas).

14. Kaip reglamentuojama Lietuvos Respublikos valstybės turto perdavimo savivaldybių nuosavybėn įstatymo 3 straipsnio 3 dalies 3 punkte, savivaldybių nuosavybėn perduodami miestų ir gyvenviečių bendros paskirties komunalinio ūkio objektai, reikalingi savivaldybių funkcijoms atlikti, įskaitant ir gatvės bei vietinės reikšmės keliai su visais jiems priklausančiais statiniais. Remiantis to paties teisės akto 4 straipsnio 6 dalyje įtvirtintomis nuostatomis, prieš perduodant šio įstatymo 3 straipsnio 3 dalies 3 punkte nurodyti objektus Savivaldybei, turi būti atlikta jų *inventorizacija*.

Seimo kontrolierius pažymi, jog Bendrijos bendrojo naudojimo žemėje esantys vidaus keliams *iki jų perdavimo privalomas nekilnojamojo turto objekto identifikavimas*. Kaip minėta, nekilnojamojo turto objektai gali būti perduodami tik juos inventorizavus, suformavus, atlikus jų kadastrinius matavimus pagal patvirtintą mėgėjų sodo teritorijos planavimo dokumentą. Atsižvelgiant į tai, bei remiantis Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 11 punkte įtvirtintu *viešumo ir reagavimo į savivaldybės gyventojų nuomonę* principu, Savivaldybės administracijai būtų tikslinga *neatidėliotinai atlikti buvusios sodininkų bendrijos „X“ teritorijoje esančių kelių inventorizaciją ir spręsti su lėšų, reikalingų minėtų kelių priežiūrai bei remontui, skyrimu susijusius klausimus*.

15. Apibendrinus pirmiau nurodytas išvadas, konstatuotina, kad pareiškėjų skundo tyrimas dėl Savivaldybės pareigūnų veiksmų sprendžiant su likviduotos Bendrijos teritorijos infrastruktūros gerinimu susijusius klausimus, yra pripažintinas pagrįstu.

16. Kas sietina su Bendrijos teritorijoje esančių žemės sklypų adresais, Seimo kontrolierius atkreipia pareiškėjų dėmesį į tai, kad 2013-05-13 VĮ Registrų centro Adresų registro departamentas įregistravo Bendrijos teritorijos gatvių pavadinimus ([...] g.), patvirtintus Savivaldybės tarybos 2013-04-23 sprendimu Nr. 1-150. Taip pat pažymėtina, kad 2013-10-09 ir 2013-10-16 VĮ Registrų centro Adresų registro departamentas įregistravo Bendrijos teritorijos sodų sklypų numerius, patvirtintus Savivaldybės administracijos direktoriaus 2013-10-01 įsakymu Nr. A-848 ir 2013-10-07 įsakymu Nr. A-857 (pažymos 7.14 punktas).

17. Taip pat atkreiptinas pareiškėjų dėmesys į tai, kad, remiantis Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato tyrimo metu Seimo kontrolieriui pateikta informacija, 2013 metais pranešimų apie galimus Kelių eismo taisyklių pažeidimus likviduotos Bendrijos teritorijoje gauta nebuvo, o eismas minėtoje teritorijoje yra neintensyvus ir prižiūrimas bendra tvarka (pažymos 6.2 punktas).

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

18. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia:

likviduotos sodininkų bendrijos „X“ gyventojų skundo tyrimą dėl Panevėžio miesto savivaldybės pareigūnų veiksmų (neveikimo), sprendžiant su buvusios sodininkų bendrijos „X“ teritorijos infrastruktūros gerinimu susijusius klausimus, pripažinti pagrįstu.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

19. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, Seimo kontrolierius rekomenduoja:

19.1. **Panevėžio miesto savivaldybės administracijai** - neatidėliojant atlikti likviduotos sodininkų bendrijos „X“ bendrojo naudojimo teritorijoje esančių kelių inventorizaciją; atlikus inventorizaciją, atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu minėtų kelių techninė būklė galimai neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų, apsvarstyti ir ieškoti galimybių bent minimaliems likviduotos sodininkų bendrijos „X“ kelių remonto darbams atlikti (t. y. pažvyruoti, palyginti greideriu ir pan.).

19.2. **Lietuvos Respublikos Vyriausybei** – atsižvelgiant į tai, kad dabartiniuose teisės aktuose nėra įtvirtintos tvarkos, kaip ir koku būdu sodininkų bendrijų teritorijose esantys vidaus keliai turi būti perduodami savivaldybėms, apsvarstyti poreikį tikslinti aktualų teisinį reglamentavimą, ypač atkreipiant dėmesį į tai, kokia tvarka vidaus keliai ir kiti bendrojo naudojimo infrastruktūros objektai turėtų būti perduodami savivaldybėms tais atvejais, kuomet sodininkų bendrijos yra likviduojamos.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašytume Seimo kontrolierių ir pareiškėją informuoti **iki 2015-07-07**.

Seimo kontrolierius

Raimondas Šukys